

Column

Klimaatmeters

Het is midden november als ik voor mijn kledingkast sta en overweeg of ik vandaag nou wel of niet een overjas meeneem. De afgelopen weken is al meerdere malen gebleken dat het een overbodig kledingstuk aan het worden is voor deze tijd van het jaar. Een gegeven dat we massaal accepteren. Zelfs onze weermannen en -vrouwen vertellen opgetogen hoe mooi het morgen weer wordt.

Ze verzaken door niets te vertellen over de veront-rustende patronen achter de toenemende weersex-tremen. Ondertussen loopt Marjan Minnesma haar voettocht naar Parijs om daarmee mensen bewust te maken van het feit dat er tijdens de komende klimaatop nou eens echt spijkers met koppen geslagen moeten worden. Volgt u deze reis? Dagelijks is er een *Walkshow* waarin urgentie, maar ook oplossingen aan bod komen.

Eén van de lessen die Marjan Minnesma en mede-oprichter van Urgenda Jan Rotmans ons voorhouden is, dat we nooit de status quo moeten accepteren. Vooral niet in de bouw. Wij hebben namelijk invloed op maar liefst 35 procent van het CO₂-probleem. De bouw is de grootste concurrent van het fossiele energiebedrijf en kan het verschil maken met betaalbare besparingsconcepten en decentrale opwek. De bouw houdt echter van status quo. Bouwend Nederland en de overheid denken zelfs dat we de verduurzaming van de gebouwde omgeving gaan redden door het stapelen van maatregelen. De mensen willen geen grote stappen, is het excuus. Maar ze willen toch ook niet de kleine stappen? Nu zit 80 procent van de inspanning in dat labelgeneuzel. Als de gemiddelde burger beiden niet wil, kunnen we dat toch beter omdraaien? De condities die nodig zijn voor de grote stappen zijn namelijk heel andere dan voor de kleine stappen. De bouw kan klimaatmeters maken door de status quo om zeep te helpen. Marjan doet dat, wie volgt?

Jan Willem van de Groep
Programmaregisseur
Energiesprong

“ Als scholen al investeren in onderhoud, worden louter pleisters geplakt ”

RENOVATIE

School moet op zoek naar businessmodel

Stel, je bent een arme school-directeur. Iedere ochtend aan de poort van het schoolplein word je begroet door die honderden onschuldige en leergierige ogen van je leerlingen. En je weet twee dingen: dat je leerlingen die dag weer in dat oude gebouw met de nodige mankementen zitten en dat er tal van nieuwe lesmethoden op de markt zijn waarmee je je leerlingen een nóg uitdagender onderwijsklimaat biedt.

Wat doe je? Investeren in smart-boards en extra onderwijsondersteuning? Of de installaties van je gebouw optimaliseren of de buitenboel schilderen? Juist. Kiezen voor onderwijs. Dat is namelijk je kernactiviteit, en daarmee een logische keuze.

Je kunt 'geluk' hebben. Je school wordt door de overheid 'fris' gemaakt. Of je hebt als schoolbestuurder net zo lang bij de gemeente aan de bel getrokken totdat nieuwbouw van schoolgebouwen op de politieke agenda is beland. Maar altijd is er een afhankelijkheidspositie als het om het verbeteren van het gebouw gaat. Daardoor komt verduurzaming van basisscholen in Nederland maar moeizaam van de grond. Naast het feit dat een schoolbestuur bijna intuïtief kiest voor onderwijs, is er een andere belangrijke factor die bepaald niet bijdraagt aan de verbetering van de onderwijsgebou-

wenvoorraad. Er zijn geen investeringsbudgetten, slechts kleine potjes geld. Zodoende worden er, als er al wordt geïnvesteerd in onderhoud, louter pleisters geplakt. Een plankje hier, een likje verf daar. Een integrale benadering voor onderhoud ontbreekt.

Om uit die afhankelijkheidspositie te komen, is het zaak dat scholen zich opnieuw gaan uitvinden. Net zoals de theaters en de musea in Nederland, die op zoek moesten naar nieuwe businessmodellen om zichzelf als instelling waardevol te houden. Je kunt tegenwoordig vriend worden van een theater en je kunt aandelen kopen in kunst. Kaartjes voor de eerste rij zijn duurder dan achterin, er zijn last minute aanbiedingen, een *golden member* van een museum heeft toegang tot de meest exclusieve tentoonstellingen en ruimtes worden multifunctioneel gebruikt. Er wordt volop geëxperimenteerd in deze sector. Ze moeten wel, de subsidiekraan gaat langzaam dicht.

Waardevol

Onlangs hebben verschillende installateurs, energieconcerns, ontwikkelaars, financiers en adviseurs de koppen bij elkaar gestoken om samen met de Vrije School Zaanstreek te onderzoeken op welke wijze een model kan worden ontwikkeld om scholen niet alleen fris, maar ook nog eens waardevol te maken. Hierbij is het de bedoeling dat de school zelf het investeringsbudget bij elkaar verdient om integraal te verduurzamen. Uiteraard komt in deze zoektocht de

multi-inzetbaarheid van het gebouw ter sprake. Om vijf uur gaat het slot op de deur, terwijl het verenigingsleven naarstig op zoek is naar passende ruimte. Liggen hier kansen? Financieringskwesties komen aan de orde. Bijvoorbeeld: waarom kan een gemeente niet garant staan voor een school? Is het mogelijk om scholen goedkoper te laten lenen? Daarnaast kan de school haar aanbod verbreden. Hoeveel geld is er dan te verdienen met activiteiten die niet aan onderwijs zijn gerelateerd? De komende periode wordt hier verder over nagedacht om zo te komen tot een verdienmodel. Wil de school waardevol blijven in een gezond gebouw, dan zal het dus niet meer moeten denken als school. Maar paradoxaal genoeg toch ook weer wel: maatregelen die in en om het schoolgebouw worden genomen, moeten altijd dienend blijven aan de visie van de school ten aanzien van het onderwijs. De kinderen, leerkrachten en betrokken ouders van de scholen staan daarbij centraal. Laten we die uitdaging aangaan.

Annemarie van Doorn
Directeur Dutch Green Building Council

REAGEER OP COBOUW

De redactie opinie van Cobouw stelt uw reacties zeer op prijs.
U kunt e-mailen: cobouw@bimmedia.nl of bellen: 070-3046786.

Gastcolumn

In het land van Van Rey

Laatst waren mijn vrouw en ik voor een lang weekend in Zuid-Limburg, in een huisje boven op de Keuterberg. We aten in het restaurant van Maggie. Maggie vertelde honderduit over haar wensen voor het restaurant: het uitbreken van de oude poort in de gevel en om dan een verwarmd terras te maken, maar dat mocht niet van welstand. Iets voor te zeggen. De verhuurder van ons vakantiehuisje, Erwin, had een soortgelijk bericht. Ook hij vertelde honderduit over zijn bedrijf: hij was buiten de ruilverkaveling gevallen, geen toestemming voor dakpannen, wel golfplaten (niets voor te zeggen) en zo probeerde hij ervan te maken wat mogelijk was. De overeenkomst tussen Maggie en Erwin was dat beiden plannen hadden en dat ze daar in alle openheid over vertelden. Dat viel mij op.

Als inwoner van West-Nederland ben ik opgevoed in de gedachte van het scheiden van particulier belang en de rol van de overheid. De eerste kiem voor een gevoel van twijfel ontstond in de jaren negentig. Iemand van Turkse komaf, werkzaam bij de gemeente Den Haag, werd aangesproken op het behartigen van het belang van een landgenoot, ook van Turkse komaf. De ambtenaar hield dat af, maar ik kon mij de spanning wel

voorstellen. Elders heerste een ander beeld van overheid. Kortom, teleurstelling voor de landgenoot van Turkse komaf en voor mij een moment van bezinning.

De ervaring in het land van Van Rey gaf aan dat gevoel een extra dimensie. Ik ken Van Rey uit de media als een bekwaam bestuurder; zijn broer ken ik niet. Tussen Van Rey, Maggie en Erwin zijn er parallellen. Allen communiceren over zaken van belang, over hun belang, maar tegelijk over maatschappelijk belang. Maar ze communiceren wel, in alle openheid. Met andere woorden: hun belangen zijn in de gemeenschap bekend, zonder dubbele bodems.

De vraag rijst daarmee wat belangrijker is: het communiceren over particulier belang of het belang van het bestuur tegenover het particulier belang. Na mijn bezoek aan het land van Van Rey ben ik geneigd een groter belang toe te kennen aan het eerste: het is belangrijker dat men open communiceert over een particulier belang dan dat men daar niet over communiceert. Om zo vast te kunnen houden aan het scheiden van de positie van particulier belang tegenover dat van de overheid. Misschien dat het seculiere en gereformeerde westen nog wel wat kan leren van het meer bourgondische land van Van Rey.

Arie de Klerk
Publicist over Bouwen en Wonen

TOM

